

Małgorzata Brulińska
Ministerstwo Finansów

ASPEKTY PRAWNE PRZECIWDZIAŁANIA I ZWALCZANIA PRANIA PIENIĘDZY W POLSCE. WYZWANIE DLA POLSKICH INSTYTUCJI FINANSOWYCH

1. CHARAKTERYSTYKA PROCEDERU PRANIA PIENIĘDZY W POLSCE

Zjawisko prania pieniędzy należy do przestępstw gospodarczych i polega na wprowadzeniu do obrotu finansowego dochodów uzyskanych z popełnionych wcześniej czynów karalnych. W procederze tym uczestniczą zarówno podmioty odpowiedzialne za produkcję brudnych środków pieniężnych, jak i osoby trzecie, które są świadomie lub też niewykorzystywane w tym celu. Największą rolę odgrywają przy tym zorganizowane grupy przestępcze, które za pomocą różnych technik legalizują swoje zyski.

Sformułowania „pranie pieniędzy” zaczęto powszechnie używać od drugiej połowy lat 70. XX w., na skutek prowadzonego wówczas śledztwa dotyczącego afery Watergate¹. Powołany ówczesnie komitet (*Comitte to Re-elect the President*) w celu gromadzenia funduszy na kampanię R. M. Nixona realizował transfery nielegalnej gotówki do Meksyku, a następnie z powrotem do kraju. To właśnie w nawiązaniu do tych działań brytyjski dziennik „The Guardian” użył terminu „pranie” jako czynności polegającej na obracaniu majątkiem uzyskanym z nielegalnych źródeł. Z kolei na gruncie prawnym zwrot ten po raz pierwszy pojawił się w 1982 r., również w Stanach Zjednoczonych, w wyniku procesu sądowego z powództwa publicznego².

¹ M. Mazur, *Penalizacja prania pieniędzy*, Warszawa 2014, https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Penalizacja_prania_pieniedzy.pdf (dostęp: 26.06.2018 r.).

² M. Filipowska, *Istota prania brudnych pieniędzy w polskim prawie karnym*, „Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego” 2009, nr 24, s. 59–70, <http://nkp.sjol.eu/preview/istota-prania-brudnych-pieniedzy-w-polskim-prawie-karnym-1746> (dostęp: 26.06.2018 r.).

W Polsce pranie pieniędzy jest zjawiskiem stosunkowo nowym, a jego pierwsze symptomy były zauważalne dopiero pod koniec lat 80. XX stulecia³. Proceder ten jednak stosunkowo prężnie się rozwija, analizy zaś Generalnego Inspektora Informacji Finansowej⁴ pokazują, że w 2017 r. przekazano do prokuratury 340 zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy (tzw. głównych i uzupełniających), obejmujących transakcje podejrzane na łączną kwotę ok. 6,2 mld zł⁵. Nie jest to wygórowana suma, gdyż „produkujemy” ok. 60 mld brudnych pieniędzy. Właśnie dlatego zwalczanie prania pieniędzy to jeden z najistotniejszych elementów w systemie walki z przestępczością, w tym z przestępczością zorganizowaną, której wpływy mogą doprowadzić do destabilizacji państwa, a tym samym oddziaływać na jego bezpieczeństwo i gospodarkę⁶. Według ekspertów co roku na świecie pranych jest ok. 1,5 bln dolarów pochodzących z rozmaitych przestępstw.

Duża część zysków z nielegalnych i nieujawnionych źródeł jest prana poza granicami kraju, szczególnie popularne są te kraje, gdzie dostęp do tajemnicy bankowej jest ściśle ograniczony, a zapewnienie anonimowości w przypadku zakładania lokat czy też przeprowadzanych operacji finansowych jest dosyć łatwe. Kraje takie przyciągają i ułatwiają praktyki tego typu na swoich terytoriach. Najwięcej brudnych pieniędzy przynoszą przestępstwa podatkowe. Przestępcy głównie eksportują brudne pieniądze do tzw. rajów podatkowych. Duża ich część trafia również do krajów wysoko rozwiniętych. Według danych ekspertów FATF (*The Financial Action Task Force*, franc. GAFI; Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy) główne skupiska brudnych pieniędzy to USA (prawie połowa światowego rynku prania pieniędzy), Włochy, Watykan, Niemcy, Francja, Rosja i Chiny⁷, ostatnio zaś szczególnie popularna staje się Malta.

³ Chmielniak Adwokaci we współpracy z Kroll Ontrack, Raport. Pranie pieniędzy, 2014, https://bialekolnierzyki.com.pl/wp-content/uploads/2014/12/Pranie_Pieniedzy_RAPORT_2014.pdf (dostęp: 26.08.2018 r.).

⁴ Generalny Inspektor Informacji Finansowej (GIIF) – centralny element krajowego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowania terroryzmu. Zgodnie z ustawą z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r., poz. 1049, z późn. zm.) GIIF – będący podsekretarzem stanu w Ministerstwie Finansów – jest powoływany i odwoływany przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw instytucji finansowych.

⁵ Ministerstwo Finansów, Sprawozdanie Generalnego Inspektora Informacji Finansowej z realizacji ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w 2017 roku, Warszawa 2018, <https://www.mf.gov.pl/documents/764034/1223641/Sprawozdanie+2017> (dostęp: 26.08.2018 r.).

⁶ Ministerstwo Finansów, 15 lat funkcjonowania Polskiej Jednostki Analityki Finansowej, Warszawa 2016, s. 5.

⁷ D. Tokarz, *Brudny pieniądz w potrzasku*, Puls Biznesu, Warszawa 2006, s. 2–3.

2. ZMIANY JAKIE WPROWADZA W PRAWIE POLSKIM USTAWA Z DNIA 1 MARCA 2018 R. O PRZECIWDZIAŁANIU PRANIU PIENIĘDZY ORAZ FINANSOWANIU TERRORYZMU

Uchwalenie ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu⁸ – która została podpisana przez Prezydenta RP 28 marca 2018 r. – rozpoczęło nowy etap walki z procederem prania pieniędzy. Ustawa stanowi dostosowanie do przepisów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniającej rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE (tzw. AML IV)⁹ oraz Rekomendacji FATF¹⁰. Przepisy ustawy weszły w życie w terminie 3 miesięcy od dnia jej ogłoszenia, tj. 13 lipca 2018 r. Przepisy dotyczące rejestru beneficjentów rzeczywistych wejdą w życie po 18 miesiącach po dniu ogłoszenia ustawy¹¹, czyli 13 października 2019 r. Należy pamiętać, że niedopełnienie przez państwa członkowskie Unii Europejskiej obowiązku zgłoszenia środków transpozycji dyrektywy Unii może Polskę kosztować. W dniu 26 czerwca 2017 r. upłynął termin, w którym państwa członkowskie powinny wprowadzić w życie przepisy niezbędne do wykonania dyrektywy 2015/849¹². Komisja Europejska nie wycofa skargi z Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) nawet w przypadku, gdy państwo zakończy transpozycję dyrektywy w trakcie postępowania sądowego i TSUE będzie mógł nałożyć obowiązek zapłaty ryczałtowej kary finansowej (w przypadku Polski, to min. 4,24 mln euro – czyli ok. 1% PKB).

Doprecyzowaniu uległ katalog czynności adwokatów i radców prawnych (art. 2 ust. 1 pkt 14 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy). Wcześniejsza regulacja ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy, tj. ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujaw-

⁸ Dz.U. z 2018 r., poz. 723, z późn. zm. (dalej: ustawa o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy).

⁹ Dz.Urz. UE L 141 z 5.06.2015 r., s. 73 (dalej: dyrektywa 2015/849).

¹⁰ FATF, International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation, Paryż 2018, FATF, <http://www.fatf-gafi.org/recommendations.html> (dostęp: 05.03.2018 r.).

¹¹ Ministerstwo Finansów, Prezydent RP podpisał ustawę o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, <https://www.mf.gov.pl/krajowa-administracja-skarbowa/wiadomosci/komunikaty> (dostęp: 26.06.2018 r.).

¹² M. Ordyk, M. Kazana-Jaroniec, *AML IV – 3 miesiące na dostosowanie się do nowej ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu*, <https://www.pwc.pl/pl/artykuly/2018/aml-iv-3-miesiace-na-dostosowanie-do-nowej-ustawy-o-przeciwdzialaniu-praniu-pieniedzy-i-finansowaniu-terroryzmu.html> (dostęp: 26.06.2018 r.).

nionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu oraz o zmianie niektórych innych ustaw¹³ wymieniała te podmioty jako instytucje obowiązane, nie uwzględniła jednak ich szczegółowego zakresu, który obejmuje kupno lub sprzedaż nieruchomości, przedsiębiorstwa lub zorganizowanej części przedsiębiorstwa, zarządzanie środkami pieniężnymi, instrumentami finansowymi lub innymi aktywami klienta, zawierania umowy o prowadzenie rachunku bankowego, rachunku papierów wartościowych lub wykonywanie czynności związanych z prowadzeniem tych rachunków, wnoszenie wkładu do spółki kapitałowej lub podwyższenia kapitału zakładowego spółki kapitałowej oraz tworzenie, prowadzenie działalności lub zarządzanie spółkami kapitałowymi lub trustami.

Podobnie stało się z katalogiem czynności, jakie mają być raportowane przez notariuszy (art. 2 ust. 1 pkt 13 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy). Ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. uznawała notariuszy za instytucje obowiązane jedynie w zakresie czynności notarialnych dotyczących obrotu wartościami majątkowymi. Ustawa o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy z 2018 r. szczegółowo wymienia każdy z komponentów, do których należą: przeniesienie własności wartości majątkowej, w tym sprzedaż, zamianę lub darowiznę ruchomości lub nieruchomości, zawarcie umowy działu spadku, zniesienia współwłasności, dożywocia, renty w zamian za przeniesienie własności, nieruchomości oraz o podział majątku wspólnego, przeniesienie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu, prawa użytkownika wieczystego oraz ekspektatywy odrębnej własności lokalu, wniesienie wkładu niepieniężnego po założeniu spółki, zawarcie umowy dokumentującej wniesienie lub podwyższenie wkładów do spółki albo wniesienie lub podwyższenie kapitału zakładowego, przekształcenie lub połączenie spółek, zbycie przedsiębiorstwa, zbycie udziałów w spółce.

W ustawie (art. 2 ust. 2 pkt 7 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy) wprowadzono definicję grupy, przez którą rozumie się jednostkę dominującą wraz z jej jednostkami podporządkowanymi w rozumieniu ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹⁴.

W ustawie (art. 2 ust. 2 pkt 11 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy) wprowadzono nową definicję PEP, czyli osób zajmujących eksponowane stanowiska polityczne. Instytucje obowiązane będą musiały „wziąć pod lupę” relacje oraz transakcje z takimi klientami, a także ich bliskimi współpracownikami i członkami rodzin. W zestawieniu z ustawą z dnia 25 czerwca 2009 r. nowa definicja poszerza katalog o: członków parlamentu lub podobnych organów ustawodawczych, w tym posłów i senatorów, członków organów zarządzających partii politycznych, dyrektorów, zastępców dyrektorów oraz członków organów organizacji międzynarodowych lub osoby pełniące równoważne funkcje w tych organizacjach, dyrektorów generalnych w urzędach naczelnych i centralnych

¹³ Dz.U. z 2009 r., nr 166, poz. 1317 (dalej: ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r.).

¹⁴ Tekst jedn. Dz.U. z 2018 r., poz. 395, z późn. zm.

organach państwowych, dyrektorów generalnych urzędów wojewódzkich oraz kierowników urzędów terenowych organów rządowej administracji specjalnej, członków organów administracyjnych, zarządczych lub nadzorczych przedsiębiorstw państwowych, w tym dyrektorów przedsiębiorstw państwowych oraz członków zarządów i rad nadzorczych spółek z udziałem Skarbu Państwa, w których ponad połowa akcji albo udziałów należy do Skarbu Państwa lub innych państwowych osób prawnych. Aby sprostać tym postulatom, instytucje będą musiały śledzić na bieżąco zmiany na stanowiskach kierowniczych w administracji rządowej i samorządowej.

Na mocy przepisów ustawy (art. 35 ust. 1 pkt 3 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy) obniżono próg raportowania transakcji gotówkowych z 15 tys. euro do 10 tys. euro, bez względu na to, czy transakcja jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja, czy kilka operacji, które wydają się ze sobą powiązane. Wobec tego szczególnie obserwowane będą wszystkie przedsiębiorstwa, w których można płacić transzami. Jeżeli przykładowo klient wpłaci 20 tys. zł jako zaliczkę, a następnie wpłaci pozostałe 20 tys. zł, kwota ta przekracza 10 tys. euro i transakcja będzie musiała być raportowana¹⁵.

Zmianie uległ również katalog tzw. instytucji obowiązanych. Pozbawiono statusu instytucji obowiązanych przedsiębiorców prowadzących domy aukcyjne, antykwariaty, działalność w zakresie obrotu kamieniami szlachetnymi i półszlachetnymi. W katalogu znalazły się podmioty prowadzące działalność gospodarczą, polegającą na świadczeniu usług w zakresie wymiany walut wirtualnych. Ponadto działalność polegającą na raportowaniu o transakcjach podejrzanych zobowiązani są wypełniać przedsiębiorcy, którzy w zakresie swoich usług świadczą działalność polegającą na udostępnianiu skrytek sejfowych (art. 2 ust. 1 pkt 24 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy) oraz usługi na rzecz spółek i trustów.

Ustawa o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy wprowadza wiele nowych pojęć, m.in. definicje waluty wirtualnej (art. 2 ust. 2 pkt 26 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy). Dopiero od niedawna mamy w polskim prawie karnym spenalizowanie popełnienia przestępstwa polegającego na kradzieży pieniądza z konta bankowego. Pieniądz przez wiele lat w prawie karnym musiał być pieniądzem „namacalnym”¹⁶. W myśl ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy walutą wirtualną jest „cyfrowe odwzorowanie wartości”, które nie jest (tutaj wprowadzona została negacja enumeratywna) prawnym środkiem płatniczym emitowanym przez NBP, zagraniczne banki centralne lub inne organy administracji publicznej, międzynarodową jednostkę rozrachunkową ustanawianą przez organizację międzynarodową i akceptowaną przez poszczególne kraje należące do tej

¹⁵ Legality, Adwokaci i Radcowie Prawni, AML IV – Kto będzie zobowiązany do stosowania nowych przepisów...

¹⁶ Konferencja *Przyszłość pieniądza, kryptowaluty, fintech, totalne systemy oceny obywateli*, <http://klubabsolwentow.uw.edu.pl/dzieje-sie-w-klubie/przyszlosc-pieniadza-kryptowaluty-fintech-totalne-systemy-oceny-obywateli/> (dostęp: 27.06.2018 r.).

organizacji lub z nią współpracujące, pieniądzem elektronicznym w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych¹⁷, instrumentem finansowym w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi¹⁸, ani wekslem lub czekiem. Ponadto ustawa (art. 2 ust. 1 pkt 12 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy) zakłada m.in. obowiązek określania ryzyka prania pieniędzy przez prowadzących giełdy kryptowalut. Oznacza to, że giełdy walut wirtualnych oraz podmioty, które prowadzą portfele tych walut, będą musiały stosować wobec swoich klientów środki bezpieczeństwa finansowego zgodnie z ustawą, podobnie jak robią to inne instytucje obowiązań¹⁹.

Ustawa o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy z 2018 r. (art. 2 ust. 2 pkt 24) zdefiniowała pojęcie trustu, które po raz pierwszy pojawiło się w polskich aktach prawnych. Przez to pojęcie rozumie się „regulowany przepisami prawa obcego stosunek prawny wynikający ze zdarzenia prawnego, umowy lub porozumienia, w tym zespołu takich zdarzeń lub czynności prawnych, na podstawie którego dokonuje się przeniesienia własności lub posiadania wartości majątkowych na powiernika w celu sprawowania zarządu powierniczego oraz udostępniania tych wartości beneficjentom tego stosunku”.

Rozdział 3 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy określa zadania Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, zasady współpracy z GIIF. Generalny Inspektor ma otrzymać dodatkowe uprawnienia w postaci sporządzania krajowej oceny ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, a także wydawania decyzji w sprawie spisu osób i podmiotów, „wobec których stosuje się szczególne środki ograniczające”. Bardziej precyzyjnie zostały sformułowane zasady współpracy GIIF z zagranicznymi jednostkami analityki finansowej i Europolem. W myśl ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy kandydat na Generalnego Inspektora będzie musiał się odznaczać m.in. „nieskazitelną postawą patriotyczną”, nie będzie mógł też być w przeszłości pracownikiem lub współpracownikiem organów bezpieczeństwa PRL²⁰. Generalny Inspektor Informacji Finansowej będzie także administratorem systemu teleinformatycznego, mającego służyć przeciwdziałaniu praniu pieniędzy.

W rozdziale 3 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy uregulowano zasady funkcjonowania Komitetu Bezpieczeństwa Finansowego jako ciała o charakterze opiniodawczo-doradczym działającego przy Generalnym Inspektorze Informacji Finansowej. Wymienione zostały w nim poszczególne obowiązki

¹⁷ Tekst jedn. Dz.U. z 2017 r., poz. 2003, z późn. zm.

¹⁸ Tekst jedn. Dz.U. z 2018 r., poz. 2286, z późn. zm.

¹⁹ B. Kubista, *Nowe przepisy o przeciwdziałaniu praniu brudnych pieniędzy i przeciwdziałaniu terroryzmu*, <http://www.glc.pl/blog/nowe-przepisy-o-przeciwdzialaniu-praniu-brudnych-pieniedzy-i-przeciwdzialania-finansowaniu-terroryzmu/> (dostęp: 27.06.2018 r.).

²⁰ Obserwator Finansowy, Sejm uchwalił ustawę o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy, <https://www.obserwatorfinansowy.pl/dispatches/sejm-uchwalil-ustawe-o-przeciwdzialaniu-praniu-pieniedzy/> (dostęp: 27.06.2018 r.).

Komitetu, do którego zadań należeć będzie m.in.: opiniowanie krajowej oceny ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu; wydawanie opinii w zakresie zasadności zastosowania zaleceń Komisji Europejskiej oraz dokonywanie analiz i ocen rozwiązań prawnych z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, i co najważniejsze, wydawanie rekomendacji dotyczących zastosowania wobec danej osoby lub podmiotu szczególnych środków ograniczających i wprowadzenie mechanizmów dotyczących przygotowania krajowej oceny ryzyka AML/FTR. Przewiduje się, że pierwsza rekomendacja wejdzie w życie w terminie 6 miesięcy od wejścia w życie ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy.

W porównaniu do wcześniejszej ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. poszerzono również skład członków Komitetu Bezpieczeństwa Finansowego o przedstawicieli ministra właściwego do spraw informatyzacji, ministra – członka Rady Ministrów właściwego do spraw koordynowania działalności służb specjalnych, Komendanta Głównego Policji, Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej, Komendanta Głównego Straży Granicznej, Prokuratora Krajowego oraz Szefów Służb, w tym: Szefa Agencji Wywiadu, Szefa Służby Wywiadu Wojskowego, Szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Szefa Biura Bezpieczeństwa Narodowego oraz Szefa Krajowej Administracji Skarbowej, gdyż na podstawie nowej ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy GIIF zostanie formalnie oddzielony od Krajowej Administracji Skarbowej (KAS). Komitet na posiedzeniach będą reprezentować osoby mające kompetencje decyzyjno-eksperckie, czyli w randze dyrektorów departamentów/biur.

Rozdział 4 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy zapowiada przygotowania tzw. krajowej oceny ryzyka oraz na jej podstawie strategii przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Ma ona zawierać plan działań mających na celu ograniczenie ryzyka związanego z praniem pieniędzy oraz finansowaniem terroryzmu w Polsce i jest to również nowość w porównaniu do wcześniejszych regulacji prawnych, szczególnie jest istotną zmianą dla Towarzystw Funduszy Inwestycyjnych, w których ocena ryzyka nie była tak wnikliwie analizowana, a na pewno nie na tak dużą skalę jak w sektorze bankowym. Pierwsza krajowa ocena ryzyka ma zostać opracowana przez GIIF, zaopiniowana przez Komitet Bezpieczeństwa Finansowego w terminie 6 miesięcy od wejścia w życie ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i aktualizowana przynajmniej co 2 lata. Wydział Ministerstwa Finansów zajmujący się przygotowaniem krajowej oceny ryzyka ma uwzględniać m.in. opis zjawisk związanych z praniem pieniędzy oraz finansowaniem terroryzmu, wskazanie poziomu ryzyka, metodykę, opis obowiązujących regulacji, wnioski wynikające z oceny ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu²¹.

²¹ R. Obczyński, *Nowe regulacje dotyczące przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu – perspektywa TFI*, <https://www.linkedin.com/pulse/nowe-regulacje-dotycz->

Opracowanie i wdrożenie procedury anonimowego zgłoszenia naruszeń (*whistleblowing*), czyli nagłośnianie działalności, która jest nieuczciwa bądź nielegalna, zostało dokładnie opisane w rozdziale 5 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i stanowi jedno z głównych wyzwań tej ustawy, w strukturze instytucji obowiązanej. Jak mówi art. 53 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy, po odebraniu anonimowego zgłoszenia przez pracowników instytucji obowiązanych mają oni obowiązek przeprowadzenia w całości procedury anonimowego zgłaszania naruszeń. Obejmuje ona m.in. sposób odbierania zgłoszeń, sposób zabezpieczenia osoby zgłaszającej, zapewniający co najmniej ochronę przed działaniami o charakterze represyjnym, dyskryminacją lub innymi rodzajami niesprawiedliwego traktowania, jak również sposób ochrony danych osobowych osoby zgłaszającej i osoby, której zarzuca się dokonanie naruszenia, zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych²².

Kolejną ważną zmianą w stosunku do wcześniejszych przepisów jest zastosowanie środków bezpieczeństwa finansowego i modyfikacja obowiązków instytucji obowiązanych w tym zakresie i uzależnienie ich od stopnia rozpoznanego ryzyka (patrz: rozdział 5 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy). Zakres środków bezpieczeństwa finansowego zastosowanych w danym przypadku jest uzależniony od stopnia rozpoznanego ryzyka prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu związanego z danymi stosunkami gospodarczymi lub transakcją okazjonalną. W tym celu wprowadzono minimalne wymogi w zakresie stosowania środka bezpieczeństwa finansowego oraz identyfikacji klienta. Ustawa uwzględnia otwarty katalog elementów stosunków gospodarczych lub transakcji okazjonalnych, obowiązek bieżącej analizy przeprowadzanych transakcji. Ponadto określono zasady dotyczące momentu, w którym środki bezpieczeństwa finansowego powinny być zastosowane i wprowadzono przykładowy ich katalog. Ustalono, że na instytucji obowiązanej ciąży obowiązek identyfikacji beneficjenta rzeczywistego oraz dokumentowania zastosowanych środków bezpieczeństwa finansowego. Wprowadzono zasadę, zgodnie z którą środki bezpieczeństwa finansowego związane z identyfikacją i weryfikacją tożsamości klienta oraz beneficjenta rzeczywistego powinny zostać zastosowane przed nawiązaniem stosunków gospodarczych lub przeprowadzeniem transakcji okazjonalnej, ponadto określono dokumenty cechujące się odpowiednim walorem wiarygodności, w oparciu o które powinna nastąpić weryfikacja.

Największym wyzwaniem będzie implementacja rozdziału 6 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy, czyli powstanie tzw. Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych, który będzie jawny i będzie służył ochronie uczestników

%C4%85ce-przeciwdzia%C5%82ania-praniu-oraz-obczynski?articleId=6357642430736670720#comments-6357642430736670720&trk=prof-post (dostęp: 27.06.2018 r.).

²² K. Łukasik-Gogol, *Whistleblowing w przepisach o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy*, <https://www.blog.ey.pl/audytsledczy/whistleblowing-w-przepisach-o-przeciwdzialaniu-praniu-pieniedzy/> (dostęp: 27.06.2018 r.).

obrotu gospodarczego – dzięki nowelizacji będziemy wiedzieli, która osoba fizyczna faktycznie sprawuje kontrolę nad spółką. Do zgłaszania informacji o beneficjentach rzeczywistych i ich aktualizacji są obowiązane: spółki jawne, spółki komandytowe, spółki komandytowo-akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, niektóre spółki akcyjne. Będą one miały obowiązek informować, kto jest beneficjentem rzeczywistym w terminie 7 dni od wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym. Domniemanie prawdziwości wpisu jest obwarowane karalnością. Dane będą przechowywane przez okres konieczny do realizacji zadań w celu przeciwdziałania praniu pieniędzy lub finansowaniu terroryzmu. Za prowadzenie rejestru odpowiedzialny będzie minister właściwy do spraw finansów publicznych. Zgodnie z ustawą rejestr ma zacząć funkcjonować od dnia 13 października 2019 r.²³

Rozdział 8 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy zmienia wcześniejsze przepisy dotyczące wstrzymywania transakcji i blokowania rachunków/działań analitycznych GIIF. Zapewnia m.in. możliwość nałożenia blokady do określonej wysokości środków. Wydłuża również terminy: do podjęcia decyzji przez prokuratora w sprawie podtrzymania blokady rachunku lub wstrzymania transakcji do 96 godzin oraz termin dla prokuratora do wydania postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym lub postanowienia w przedmiocie dowodów rzeczowych do 6 miesięcy. Przedmiotem żądania wystosowanego przez Generalnego Inspektora mogą być również objęte adresy IP oraz czas logowań (GIIF uprawniony jest do przetwarzania informacji objętych tajemnicą telekomunikacyjną)²⁴.

Artykuł 114 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy określa zasady współpracy GIIF z zagranicznymi jednostkami analityki finansowej. Na wniosek zagranicznej jednostki analityki finansowej lub z własnej inicjatywy udostępniane są informacje, wykorzystując zasadę wzajemności. GIIF może zażądać blokady rachunku lub wstrzymania transakcji na wniosek zagranicznej FIU²⁵. Natomiast art. 115 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy szczegółowo definiuje zasady współpracy Generalnego Inspektora z Agencją Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania (Europol), która może odbywać się zarówno bezpośrednio, jak i za pośrednictwem Jednostki Krajowej Europolu.

Rozdział 10 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy informuje o szczególnych środkach ograniczających, które mają charakter administracyjny i pre-

²³ M. Kolus, *Implementacja IV dyrektywy AML: nowa ustawa i spore zmiany dla przedsiębiorców*, <https://www.blog.ey.pl/taxweb/implementacja-iv-dyrektywy-aml-nowa-ustawa-spore-zmiany-dla-przedsiębiorców> (dostęp: 27.06.2018 r.).

²⁴ M. Wójcik-Czarnecka, J. Florek, *Znowelizowany projekt ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy, na jakie zmiany muszą się przygotować instytucje finansowe*, <http://forensic-blog.deloitte.pl/ustawa-o-przeciwdziałaniu-praniu-pieniedzy/> (dostęp: 27.06.2018 r.).

²⁵ FIU (*Financial Intelligence Unit*) – Jednostka Wywiadu Finansowego, służy jako krajowe centrum odbioru i analizy: raportów podejrzaných transakcji oraz innych informacji związanych z praniem pieniędzy, powiązanymi przestępstwami źródłowymi i finansowaniem terroryzmu, jej zadaniem jest również upowszechnianie wyników tej analizy.

wencyjny. Przy tworzeniu tego rozdziału szczególne znaczenie miały rezolucje Rady Bezpieczeństwa ONZ (podjęte na podstawie rozdziału 7 Karty Narodów Zjednoczonych) oraz decyzje Rady Unii Europejskiej. Użycie „szczególnych środków ograniczających” polega na zamrożeniu środków finansowych, dzięki czemu wsparcie finansowe dla terrorystów jest niemożliwe. GIIF ma obowiązek umieścić na liście osoby i podmioty, przeciwko którym stosuje się szczególne środki ograniczające. Dodatkowo wydanie decyzji o umieszczeniu osoby lub podmiotu na liście jest poprzedzone oceną międzyinstytucjonalną Komitetu Bezpieczeństwa Finansowego. Następnie lista ta jest publikowana w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej ministra właściwego do spraw finansów publicznych. Ponadto art. 125 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy informuje, że w przypadku potwierdzenia braku okoliczności uzasadniających potrzebę stosowania szczególnych środków ograniczających wobec osób lub podmiotów wpisanych na listę, istnieje możliwość usunięcia podmiotu z listy i, co za tym idzie, zwolnienia z zamrożenia wartości majątkowych²⁶.

Rozdział 13 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy przewiduje kary (administracyjne) pieniężne, które będą nakładane na instytucje zobowiązane, niewywiązujące się z przestrzegania ustawy, kary mają być nakładane nie tylko przez Ministerstwo Finansów, ale również NBP i KNF. Ponadto kary uległy podwyższeniu, jeszcze w 2009 r. wynosiły one 750 tys. zł, w 2018 r. wzrosły do 5 mln euro lub 10% obrotu wykazanego w ostatnim sprawozdaniu finansowym za rok obrotowy. Obok kar pieniężnych, zakazu pełnienia obowiązków na stanowisku kierowniczym, kary pozbawienia wolności od lat 2 do 12, cofnięcia koncesji lub zezwolenia pojawił się również nowy rodzaj kary: „publikacja informacji o instytucji obowiązanej oraz zakresie naruszenia przepisów ustawy przez tę instytucję w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych”²⁷.

Zgodnie z zaleceniami FATF zostanie wprowadzona zasada *risk-based approach*, która będzie stanowić podstawę KYC (*Know Your Customer*)²⁸. Odmienne stanie się podejście do procesu identyfikacji i analizy ryzyka. Zostaną wzięte pod uwagę czynniki istotne z perspektywy konkretnego klienta na trzech poziomach (instytucji obowiązanej, krajowym oraz ponadnarodowym), a następnie

²⁶ Ministerstwo Finansów, Komunikat w sprawie nowych zasad stosowania szczególnych środków ograniczających, https://www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/giif/komunikaty/-/asset_publisher/8KnM/content/komunikat-w-sprawie-nowych-zasad-stosowania-szczegolnych-srodkow-ograniczajacych-1/pop_up?_101_INSTANCE_8KnM_viewMode=print (dostęp: 27.06.2018 r.).

²⁷ R. Obczyński, *Nowa ustawa o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu – praktyczne ujęcie*, https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Prezentacja%20CEDUR%2018-05-2018_61911.pdf (dostęp: 26.06.2018 r.).

²⁸ KYC to proces firmy, która sprawdza tożsamość swoich klientów i ocenia potencjalne ryzyko nielegalnych intencji w relacjach biznesowych.

zostanie przygotowana ocena ryzyka²⁹. Należy przy tym podkreślić problematykę outsourcingu czynności AML³⁰/KYC. Nowa ustawa o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy nakłada więcej obowiązków na instytucje obowiązane, a co za tym idzie, które będą musiały zatrudnić więcej pracowników w celu realizacji swoich zadań. Dotyczy to w szczególności obowiązku aktywnego wprowadzania zmian dotyczących klientów. Nowe przepisy umożliwiają jednak wykorzystanie tzw. outsourcingu³¹.

3. DŁUGOTERMINOWE WYZWANIA

W kolejnej części artykułu zaprezentowano długoterminowe wyzwania, przed jakimi staną polskie instytucje finansowe. Najważniejsze z nich to stworzenie organu opartego na funkcjonowaniu komórki organizacyjnej ministerstwa, rozważa się również utworzenie odrębnego urzędu, który będzie posiadał niezależność finansową oraz zamkniętą bazę danych pozyskiwanych informacji. Zakłada się rozwinięcie pionu analitycznego Jednostki Analityki Finansowej oraz bliższą współpracę z prokuraturą. Prokuratorzy będą współpracować z jednostkami analitycznymi, a niektórzy z nich zostaną tam czasowo oddelegowani.

W konkretnych przypadkach zostaną zastosowane wzmożone środki bezpieczeństwa, zostanie rozszerzony obszar źródeł informacji na potrzeby analiz. Od dnia 19 czerwca 2018 r., kiedy została opublikowana w Dzienniku Urzędowym UE V dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniająca dyrektywę (UE) 2015/849 w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu i zmieniająca dyrektywę 2009/101/WE COM(2016)450³², państwa członkowskie są zobligowane wprowadzić w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy do dnia 10 stycznia 2020 r. Dyrektywa zakłada m.in. ustanowienie trzech rejestrów. Zakłada się modyfikację rejestru beneficjentów rzeczywistych osób prawnych od dnia 10 stycznia 2020 r., utworzenie rejestru beneficjentów rzeczywistych trustów od dnia 10 marca 2020 r. oraz centralnego rejestru rachunków bankowych do dnia 10 września 2020 r. Nowatorskim krokiem

²⁹ M. Ordyk, M. Kazana-Jaroniec, *AML IV – 3 miesiące na dostosowanie się do nowej ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu...*

³⁰ AML (*Anit- Money Laundering*) – działania przeciwko praniu pieniędzy.

³¹ B. Szafranski, *IV Dyrektywa AML w prawie polskim*, <https://alebank.pl/iv-dyrektywa-aml-w-prawie-polskim/?id=255763&catid=25928> (dostęp: 27.06.2018 r.).

³² Dz.Urz. UE L 156 z 30.05.2018 r., s. 43 (dalej: V dyrektywa), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L0843&from=BG> (dostęp: 21.12.2018 r.).

jest również integracja rejestrów beneficjentów rzeczywistych, we współpracy z państwami członkowskimi, do dnia 10 marca 2021 r.³³

Jednym z priorytetów Polski na przyszłość jest podpisywanie kolejnych porozumień o współpracy z państwami oraz zwiększenie swojego zaangażowania w inicjatywy międzynarodowe.

Dużym wyzwaniem na przyszłość jest pozyskanie i wprowadzenie nowoczesnych instrumentów analitycznych na potrzeby jednostki (fizyka teoretyczna, grafowanie, analiza sieci społecznych – SNA³⁴ itp.), co wiąże się z potrzebą przebudowy struktury logicznej algorytmów wyszukiwania zagrożeń ML³⁵/CFT³⁶. Ponadto zakłada się włączenie się kolejnych podmiotów (nie tylko Europolu) do wymiany informacji online i możliwość śledzenia komunikatów transakcyjnych. Wzajemna współpraca zakłada m.in. powstanie nowoczesnych narzędzi i technologii informatycznych poprawiających efektywność funkcjonowania jednostek sektora finansów publicznych wspierających procesy analityczne.

Zakłada się również, że Komitet Bezpieczeństwa Finansowego, o którym była mowa wcześniej, dzięki przeprowadzeniu analizy krajowego ryzyka będzie mógł wprowadzić autorskie rozwiązania analityczne. W celach dostosowawczych do kolejnych dyrektyw zakłada się stałe monitorowanie rynku usług finansowych oraz instrumentów funkcjonujących w przestrzeni teleinformatycznej³⁷.

Kolejną ważną inicjatywą jest przystąpienie Polski do FATF. Obecnie w skład grupy wchodzi 36 państw: Argentyna, Australia, Austria, Belgia, Brazylia, Chiny, Dania, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Hong-Kong, Indie, Islandia, Irlandia, Izrael, Japonia, Kanada, Korea Pd., Luksemburg, Malezja, Meksyk, Niemcy, Norwegia, Nowa Zelandia, Portugalia, Rosja, RPA, Singapur, Stany Zjednoczone, Szwecja, Szwajcaria, Turcja, Wielka Brytania, Włochy oraz Komisja Europejska i Rada Współpracy Zatoki Perskiej. W obliczu rosnącego znaczenia przepływów finansowych w konfliktach międzynarodowych, w tym walki z tzw. Państwem Islamskim (IS), Polska, doceniając rolę i znaczenie FATF, podtrzymuje swoje zainteresowanie uzyskaniem członkostwa w organizacji. Członkostwo w FATF jest także istotne z uwagi na związane z nim

³³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/843 z dnia 30 maja 2018 r. zmieniająca dyrektywę UE 2015/849 w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu oraz zmieniająca dyrektywy 2009/138/WE i 2013/36/UE, Strasburg, 2018, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018L0843&qid=1529390777885&from=EN> (dostęp: 27.06.2018 r.).

³⁴ SNA (*Social Network Analysis*) – Analiza Sieci Społecznych, jej celem jest zrozumienie, jak funkcjonują społeczeństwo, społeczność, organizacja itp., a także jaka jest w tym rola jednostek, poprzez analizę relacji między ludźmi.

³⁵ ML (*Money Laundering*) – pranie pieniędzy.

³⁶ CFT (*Combating the Financing of Terrorism*) – zwalczanie finansowania terroryzmu.

³⁷ M. Kędzierski, *Kluczowe zmiany prawne i organizacyjne w nowej ustawie AML z perspektywy polskiej jednostki analityki finansowej – prezentacja udostępniona na konferencji „Nowe wyzwania stojące przed FIU nowa legislacja, nowe technologie, nowe ryzyka”*, Warszawa 2017.

korzyści wizerunkowe. Pierwsze działania w kierunku pozyskania członkostwa w FATF podjęto w latach 2013–2014. Planowane w 2017 r. (podczas prezydentury argentyńskiej) notyfikowanie aplikacji do FAFT nie doszło do skutku z uwagi na brak wystarczającego poparcia ze strony państw członkowskich FATF (przede wszystkim USA). Powtarzającym się argumentem przeciwko Polsce jest nadreprezentacja Europy³⁸.

Kolejnym ważnym wyzwaniem, z jakim przyjdzie się Polsce zmierzyć, jest wizytacja Moneyval (Specjalny Komitet Ekspertów ds. Oceny Środków Zapobiegania Praniu Pieniędzy w Krajach Europy Środkowej i Wschodniej, Rada Europy). Bada on jakość systemów AML/CFT swoich członków poprzez organizację rund ewaluacyjnych, których istotnym elementem są tzw. kontrole na miejscu (ang. *on-site visits*). Podczas oceny narodowych systemów AML/CFT badana jest zgodność systemów narodowych z międzynarodowymi normami w tym zakresie (m.in. Rekomendacje FATF).

4. WNIOSKI

Biorąc pod uwagę skutki prania pieniędzy w postaci m.in. destabilizacji systemu finansowego i zaburzeń mechanizmów rynkowych, stwarza on poważne ryzyko dla prawidłowego funkcjonowania współczesnej gospodarki. Niepokojący jest przede wszystkim fakt, że przyczynia się on do wzrostu aktywności grup przestępczych. Stąd też niezbędne jest obowiązywanie możliwie jak najbardziej restrykcyjnych przepisów w połączeniu z ich ciągłym monitoringiem przez odpowiednie instytucje. Niemniej jednak należy pamiętać o tym, że walka z praniem pieniędzy powinna przede wszystkim polegać na zwalczaniu działalności przestępczej. Uzyskanie dochodów z czynów karalnych jest bowiem czynnikiem sprawczym przestępstwa prania pieniędzy.

Zgodnie z wymaganiami unijnych aktów prawnych instytucje obowiązane będą musiały przeformułować swoje wewnętrzne procedury z zakresu AML/CFT w celu dostosowania ich do nowego podejścia, które będzie oparte na pogłębionym badaniu ryzyka (*risk-based approach*) i tym samym będzie wymagało przyjęcia na siebie większej odpowiedzialności przez instytucje obowiązane³⁹.

Najważniejsze jest jednak, aby pamiętać, że wkrótce po wejściu w życie ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy, która stanowi implementację

³⁸ FATF, Who we are, <http://www.fatf-gafi.org/about/> (dostęp: 27.06.2018 r.).

³⁹ K. Sawicka, *IV Dyrektywa AML – przeciwdziałanie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Nowe obowiązki dla przedsiębiorców już wkrótce*, <https://www2.deloitte.com/pl/pl/pages/doradztwo-prawne/articles/alerty-prawne/dyrektywa-ws-przeciwdzialania-praniu-pieniedzy-aml-iv.html> (dostęp: 27.06.2018 r.).

IV dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady, Polska jest zobowiązana do 2020 r. wprowadzić V dyrektywę do swojego porządku prawnego, a to dopiero początek wyzwań, z jakimi będą musiały się zmierzyć polskie instytucje finansowe.

BIBLIOGRAFIA

- Chmielniak Adwokaci we współpracy z Kroll Ontrack, Raport. Pranie pieniędzy, 2014, https://bialekolnierzyki.com.pl/wp-content/uploads/2014/12/Pranie_Pieniedzy_RA-PORT_2014.pdf (dostęp: 26.08.2018 r.)
- Filipowska M., *Istota prania brudnych pieniędzy w polskim prawie karnym*, „Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego” 2009, nr 24, <http://nkp.sjol.eu/preview/istota-prania-brudnych-pieniedzy-w-polskim-prawie-karnym-1746> (dostęp: 26.06.2018 r.)
- Kędziński M., *Kluczowe zmiany prawne i organizacyjne w nowej ustawie AML z perspektywy polskiej jednostki analityki finansowej – prezentacja udostępniona na konferencji „Nowe wyzwania stojące przed FIU nowa legislacja, nowe technologie, nowe ryzyka”*, Warszawa 2017
- Kolus M., *Implementacja IV dyrektywy AML: nowa ustawa i spore zmiany dla przedsiębiorców*, <https://www.blog.ey.pl/taxweb/implementacja-iv-dyrektywy-aml-nowa-ustawa-spore-zmiany-dla-przedsiębiorców> (dostęp: 27.06.2018 r.)
- Konferencja *Przyszłość pieniądza, kryptowaluty, fintech, totalne systemy oceny obywateli*, <http://klubabsolwentow.uw.edu.pl/dzieje-sie-w-klubie/przyszlosc-pieniadza-kryptowaluty-fintech-totalne-systemy-oceny-obywateli/> (dostęp: 27.06.2018 r.)
- Kubista B., *Nowe przepisy o przeciwdziałaniu praniu brudnych pieniędzy i przeciwdziałaniu terroryzmu*, <http://www.glc.pl/blog/nowe-przepisy-o-przeciwdziałaniu-praniu-brudnych-pieniedzy-i-przeciwdziałania-finansowaniu-terroryzmu/> (dostęp: 27.06.2018 r.)
- Legality, Adwokaci i Radcowie Prawni, AML IV – Kto będzie zobowiązany do stosowania nowych przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy, <https://legality.com.pl/aml-iv-nowe-instytucje-obowiązane/> (dostęp: 27.06.2018 r.)
- Łukasik-Gogol K., *Whistleblowing w przepisach o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy*, <https://www.blog.ey.pl/audytsledczy/whistleblowing-w-przepisach-o-przeciwdziałaniu-praniu-pieniedzy/> (dostęp: 27.06.2018 r.)
- Mazur M., *Penalizacja prania pieniędzy*, 2014, https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Penalizacja_prania_pieniedzy.pdf (dostęp: 26.06.2018 r.)
- Ministerstwo Finansów, Komunikat w sprawie nowych zasad stosowania szczególnych środków ograniczających, https://www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/giif/komunikaty/-/asset_publisher/8KnM/content/komunikat-w-sprawie-nowych-zasad-stosowania-szczegolnych-srodkow-ograniczajacych-1/pop_up?_101_INSTANCE_8KnM_viewMode=print (dostęp: 27.06.2018 r.)
- Ministerstwo Finansów, Prezydent RP podpisał ustawę o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, <https://www.mf.gov.pl/krajowa-administracja-skarbowa/wiadomosci/komunikaty> (dostęp: 26.06.2018 r.)

- Ministerstwo Finansów, Sprawozdanie Generalnego Inspektora Informacji Finansowej z realizacji ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w 2017 roku, Warszawa 2018, <https://www.mf.gov.pl/documents/764034/1223641/Sprawozdanie+2017> (dostęp: 26.08.2018 r.)
- Ministerstwo Finansów, 15 lat funkcjonowania Polskiej Jednostki Analityki Finansowej, Warszawa 2016
- Obczyński R., *Nowa ustawa o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu – praktyczne ujęcie*, https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Prezentacja%20CEDUR%2018-05-2018_61911.pdf (dostęp: 26.06.2018 r.)
- Obczyński R., *Nowe regulacje dotyczące przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu – perspektywa TFI*, <https://www.linkedin.com/pulse/nowe-regulacje-dotycz%C4%85ce-przeciwdzia%C5%82ania-praniu-oraz-obczyński?articleId=6357642430736670720#comments-6357642430736670720&trk=prof-post> (dostęp: 27.06.2018 r.)
- Obserwator Finansowy, Sejm uchwalił ustawę o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy, <https://www.obserwatorfinansowy.pl/dispatches/sejm-uchwalil-ustawe-o-przeciwdzialaniu-praniu-pieniedzy/> (dostęp: 27.06.2018 r.)
- Ordyk M., Kazana-Jaroniec M., *AML IV – 3 miesiące na dostosowanie się do nowej ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu*, <https://www.pwc.pl/pl/artykuly/2018/aml-iv-3-miesiace-na-dostosowanie-do-nowej-ustawy-o-przeciwdzialaniu-praniu-pieniedzy-i-finansowaniu-terroryzmu.html> (dostęp: 26.06.2018 r.)
- Sawicka K., *IV Dyrektywa AML – przeciwdziałanie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Nowe obowiązki dla przedsiębiorców już wkrótce*, <https://www2.deloitte.com/pl/pl/pages/doradztwo-prawne/articles/alerty-prawne/dyrektywa-ws-przeciwdzialania-praniu-pieniedzy-aml-iv.html> (dostęp: 27.06.2018 r.)
- Szafrański B., *IV Dyrektywa AML w prawie polskim*, <https://alebank.pl/iv-dyrektywa-aml-w-prawie-polskim/?id=255763&catid=25928> (dostęp: 27.06.2018 r.)
- Tokarz D., *Brudny pieniądz w potrzasku*, Puls Biznesu, Warszawa 2006
- Wójcik-Czarnecka M., Florek J., *Znowelizowany projekt ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy, na jakie zmiany muszą się przygotować instytucje finansowe*, <http://forensic-blog.deloitte.pl/ustawa-o-przeciwdzialaniu-praniu-pieniedzy/> (dostęp: 27.06.2018 r.)
- FATF, Who we are, <http://www.fatf-gafi.org/about/> (dostęp: 27.06.2018 r.)

THE LEGAL ASPECTS OF COUNTERACTING AND COMBATING MONEY LAUNDERING IN POLAND. THE CHALLENGE FOR THE POLISH FINANCIAL INSTITUTIONS

Summary

This publication consists of two parts:

The first part concerns new challenges, which financial institutions will have to meet on the basis of the new act on counteracting money laundering and financing of

terrorism (Dz.U. 2018, item 723), which came into force on 13 July 2018 and implement the provisions of Directive of the European Parliament and of the Council (EU) 2015/849 of 20 May 2015 to the Polish legal system. and introduces revised Financial Task Force (FATF) recommendations. The changes are aimed to increasing the effectiveness of the national system of counteracting money laundering and financing of terrorism and will have a significant impact on the functioning of the Polish financial institutions.

The second part focuses on presenting long-term challenges in the area of AML (Anti-Money Laundering) / FTR (Financial Transaction Report) that will be faced by Polish financial institutions.

The research problem is the question, which legal challenges will appear for the Polish institutions at the time of entry into force of the Act of 1 March 2018 on counteracting money laundering and financing of terrorism and what new challenges will face the legislator (and not only legislator) in the further future.

KEYWORDS

money laundering, financial institutions, digital currency, crime

SŁOWA KLUCZOWE

pranie pieniędzy, instytucje finansowe, pieniądz wirtualny, przestępstwo